Siden er redigeret/layoutet af:
Jacob Poulsen/Peter Sætternissen

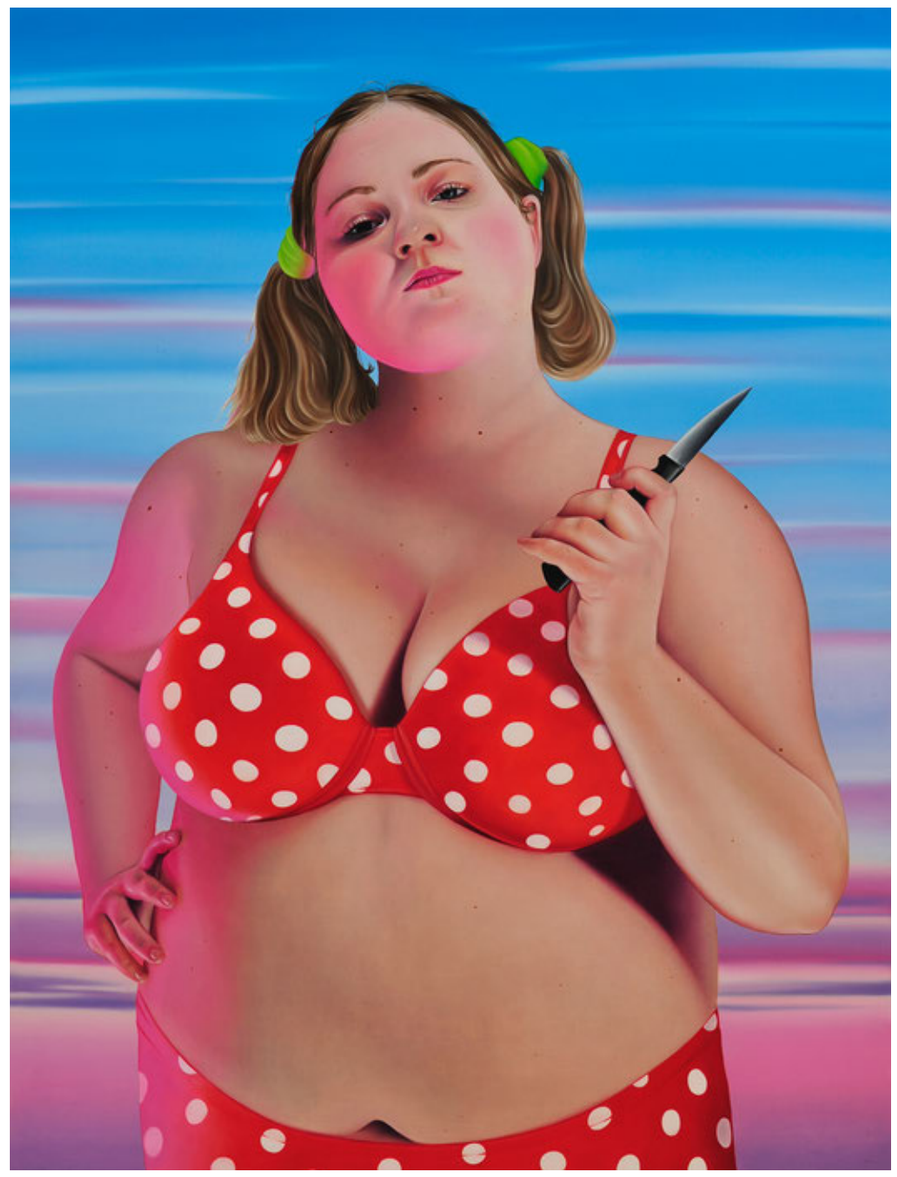

Finnerne (og foråret) kommer!

Takket være en håndfuld finske kunstnere er årets forårsudstilling på Kunsthal Charlottenborg reddet. Men hvor god (eller mindre god) kunsten end er, fjerner det ikke det dominerende indtryk af en udstilling, som er for sjusket installeret.

KUNST

MATHIAS KRYGER

Charlottenborg Forårsudstilling 2020.
Kunsthal Charlottenborg. Til 8. marts

♥♥♥♡♡♡

Også i kunstens verden kommer foråret tidligt.

Fuglene pipper for tiden overivrigt solen op, kirsebærtræer driller med præmature ømme knopper, og vintergækken har længe dinglet lystigt.

Forårsudstillingen – den mere end 160 år gamle swinger – som år efter år efter år inviterer alle folk uanset alder, baggrund og fra alle hånde afkroge af planeten til, i fuld anonymitet, at indsende deres seneste bedrifter udi kunst, design og arkitektur og alt derimellem, er en bebuder: Der er nyt liv derude.

Eller er der?

Efter en tur igennem årets tætpakkede udstilling (134 ting fra i alt 70 kunstnere eller kunstnergrupper) er jeg overrasket over, hvor gammeldags og egentlig meget lidt forårsfrisk det hele virker. Intet slår mig rigtigt omkuld. Intet får det for alvor til at dingle lystigt i mit indre.

Men derimod er der ting efter ting med klassiske kunstneriske greb for en udstilling som denne.

Hæklet kanelsnegl

Der er objekter, som ligner noget andet i et anderledes materiale end det, det ligner. Jeg forklarer. Her er en hæklet kaffekop og kanelsnegl, altså en kage lavet i garn. Her er også en række af reb støbt i glas, som hænger fra loftet, et keramikrelief på væg, som på afstand ligner en papirkollage, og så er der håndsæberester støbt i bronze, mærkværdigt placeret på et af udstillingens noget klodsede podier for mindre skulpturer.

Kunsthåndværk er her også: En version af en margueritbroche med tissemænd i stedet for det klassiske smykkes blomsterkronblade. Fordi margueritten lugter lidt af tis? Ej, jeg forstår selvfølgelig kontrasten, og den er *cute* nok, men stikke sig på den gør man ikke. Også det værk er klodset placeret på væggen.

Et andet klassisk greb: Folk, som gør noget såkaldt performativt foran et kamera. Her i udstillingen spilles for eksempel covernumre på ukulele (verdens måske mest irriterende instrument), og en anden spiller musik, nøgen, på et trædeorgel. En tredje sidder med hovedet begravet i sne.

Nordisk gru

Men så er der de finske kunstnere.

To horribelt *cute* malerier af Hanna Hyy, som forestiller dukkebørn – det ene i skoven, det andet med en slange, som skærer igennem en høj filthat – hænger tæt side om side og spreder nordisk gru. De er diskrete, og det klæder dem.

Nikki Jääskeläinens 'Paper Wall' er et gråt felt på kunsthallens ellers hvide vægge. Det grå? Baner af toiletpapir, som er monteret med analretentiv tapetseringspræcision som en slags fækalt vægmaleri i stram arkitektonisk forklædning.

Tre store fotorealistiske malerier, som burde have hængt langt bedre i udstillingen – på en æresplads – er malet af også finske Henriikka Harinen og bærer den samlede titel 'Beach Babes'. Billederne viser tre yngre kvinder frontalt placeret og kampparate i en skarp beskæring.

Figurerne er udstyret med henholdsvis økse, kniv og pistoler foruden neonfarvede himle som baggrund for et potentielt scenario a la narrativet i Sofia Coppolas film 'The Bling Ring' eller 1990'er-klassikeren tv-serien 'Buffy the Vampire Slayer'. Igen, symbolikken er til at tage og føle på. Kvinder lader sig i dag objektivere som *babes* på en strand, hvis de selv vil, og slår tilbage, hvis de ikke respekteres.

På øksen står der Fiskars, navnet på en af Finlands stolteste virksomheder. Man siger om finnerne, at de går med kniv. Fra nu af også med økse.

Sparsomt installeret

Udstillingens mest engagerende projekt er imidlertid blødt, sagte og inderligt som en varm sommerdag, der varer for evigt.

Et – i sin form – simpelt videoværk af finske Gunzi Holmström viser sig at være et komplekst portræt af Aura Kanerva Merivuokko, som er transkvinde og siden en øjenoperation som barn har været blind. Hun fortæller med stor visdom og følsomhed om sit liv. Der er intet andet i filmen end det: en kvinde, som fortæller, og så et ufatteligt smukt landskab, en skov, en sø.

FINSK STÅL. Henriikka Harinens malerier af kvinder med våben på stranden er nogle af Forårsudstillingens bedste. Og disse 'Beach Babes' fortjener en langt mere monumental ophængning. PR-foto

Men værket indeholder en iboende diskussion om, hvordan blikket danner magtrelationer, om hvad det vil sige at sanse og erfare verden visuelt, emotionelt og med kroppens øvrige registre.

Til gengæld er filmen noget stedmoderligt installeret på en lille skærm udstyret med høretelefoner og placeret på en væg i øjenhøjde. Uden en bænk, skammel eller stol. Havde den blot fået en biograf eller en anden mere generøs behandling i udstillingen, så er jeg sikker på, at flere ville give den de 15 minutter, den varer, og den tid, den fortjener.

Og sådan er det generelt med denne udstilling. Alt for ofte virker den på det installatoriske plan uovervejet og forhastet, og jeg går ud af udstillingen med en oplevelse af, at Forårsudstillingen ikke udviser de indsendte og udvalgte værker og projekter den respekt, de trods alt kalder på, ved at sjuske sig lidt rigeligt igennem installeringen.

mathias.kryger@pol.dk

Gribende glimt fra hverdagen i en krigszone

Zulay Magazievas bog om den gruopvækkende krig i Tjetjenien er et lille mesterværk. Rædslerne når helt ind i kroppen.

BØGER

MARCUS RUBIN

Zulay Magazieva: Det tabte Tjetjenien.
Gyldendal, 204 sider, 249,95 kroner.

♥♥♥♥♥♥

Hånden på hjertet. Hvor meget ved eller husker du om krigen i Tjetjenien? For mit eget vedkommende var svaret relativt lidt. En gidseltagning på en skole, noget med nogle mystiske terrorbombninger og så billederne af en totalt sønderbombet hovedstad.

Egentligt skræmmende – det er bare halvandet årti siden, at krigen fyldte i medierne, men siden er der sket så meget, har der været så mange andre rædsler og ulykker, at den har fortonet sig. Men det retter den i Danmark bosatte Zulay Magazievas bog i den grad op på.

Det er en gribende førstehåndsreportage, skrevet som små glimt i hverdagen i en krigszone, hvor rædslerne ingen ende vil tage.

Klogeligt indleder Magazieva med et kort oprids af Tjetjeniens historie, og hvor mange rædsler de var igennem under sovjetherredømmet.

Mest markant med tvangsforflyttelsen af stort set hele befolkningen til Sibirien under Anden Verdenskrig, hvor tusinder døde, og de for manges vedkommende ganske enkelt blev smidt af toget et sted på stepperne og selv måtte grave jordhuler for at overleve. Da de i 1957 af Stalins efterfølger Khrusjtjov senere fik lov at vende tilbage, var folk fra andre dele af Sovjetunionen flyttet ind i deres huse og lejligheder.

Det blev der ikke undervist om i skolen, da Magazieva var barn i 70'erne og 80'erne, men familierne havde ikke glemt det, og det lå som et dystert bagtæppe, da Sovjetunionen begyndte at knage i furerne.

Som mange andre folkeslag vejrede tjetjenerne morgenluft. Under ledelse af Dsjokar Dudajev, en tjetjener, der var general i det sovjetiske luftvåben, erklærede Tjetjenien sig selvstændigt efteråret 1991, få måneder før Sovjetunionen gik i opløsning.

I første omgang betød det ikke det store, hverdagen gik videre, selv om Rusland nægtede at anerkende selvstændigheden. Men som Magazieva beskriver, kom krigen stille og roligt snigende.

Tortur for sjov

Kaos og konflikt spredte sig i Tjetjenien, hvor forskellige grupper begyndte at kæmpe med hinanden, og i 1994 sendte Ruslands præsident Jeltsin hæren ind for at fjerne Dudajev. Dermed var krigen for alvor begyndt, og det gik kun ned ad bakke. Dudajev selv blev dræbt i 1996, men krigen fortsatte og blev stadig mere blodig og brutal.

Folk forsvandt sporløst og blev tortureret for sjov af soldaterne, og ingen vidste, om de kom levende hjem. I Magazievas egen familie døde flere brødre, og en blev bortført midt om natten og aldrig set igen. Det er beskrevet med en nøgtern tone, der kun gør det så meget desto mere gruopvækkende.

Bortførelserne og usikkerheden om de bortførtes skæbne er noget af det mest uhyggelige, som jeg længe har læst. En lille rædsom detalje er de lister, der ad uforklarlige kanaler fra tid til anden dukker op med navne på bortførte og fængsler eller lejre, som de påstås at være i, men som ingen alligevel kan finde dem i.

Men det virkelig fine ved Magazievas lille bog er, at hun også formår at beskrive hverdagen. Hun arbejder som journalist og studerer samtidig, og man får et indblik i den higen efter normalitet, der også er i krigszoner.

Folk flirter med hinanden, sidder på kontoret og arbejder og stopper på vejen hjem med en veninde for at tale om drømme og fremtiden. Der sker bare samtidig med, at der er snigskytter på tagene, bombefly i luften og byen er blevet forvandlet til en ruin.

Alt bliver på sin vis efter en tid normalt, selv det mest absurde og modbydelige, og det er måske bogens allerstørste kvalitet, at den beskriver det.

Samtidig giver den et meget lidt flatterende billede af de journalister, der kommer udefra og hverken forstår konflikten eller formår at videregive dem. Nogle stjæler endda Magazieva og andre lokale journalisters arbejde og lader, som om det er dem selv, der har filmet.

Magazieva forlader Tjetjenien i 2004 – kort efter tragedien i Beslan, hvor russiske soldater stormer en skole, hvor tjetjenske oprørere har taget gidsler, og hundredvis af børn dør.

At Magazieva har overlevet, er et lille mirakel.

At hun har skrevet en uafrystelig bog om krigen og tjetjeniernes lidelser er det samme.

marcus.rubin@pol.dk

Eminem mangler ballast

Motormunden har evner som ingen andre, men hvad er det, han vil os?

HIPHOP

SIMON LUND

Eminem: Music to be Murdered By.
Aftermath/Interscope.

♥♥♥♡♡♡

Eminem er teknisk set stadig en af historiens bedste rappere. Teknisk set. Og han demonstrerer det igen på sit 11. studiealbum, hvor han i de sidste 31 sekunder af sangen 'Godzilla' får spyttet 224 ord ind mikrofonen. Eller 330 stavelser, om man vil. Det er lidt over 7 ord og 10 stavelser i sekundet. Ifølge rimnørderne hos Genius er det hurtigere end Eminems tidligere ordspurt på 'Rap God' og Nicki Minajs 'Majesty'.

Imponerende nok og noget, man straks bemærker, første gang det verbale eksprestog drøner forbi ørerne. Men anden, tredje og fjerde gang er det mindre interessant i et blitzende tempo at få at vide, hvor sindssygt god Eminem selv synes, at han er:

»When I'm in the vicinity, motherfucker, you better duck/ Or you finna be dead the minute you run into me/ A hundred percent of you is a fifth of a percent of me«.

Det har længe været Eminems problem. At han har flere verbale håndtag at dreje på end de fleste, men ikke historierne, der kan give ordkaskaderne ballast.

Han skyder i øst og vest, nogle gange rammer han plet, nogle gange sin egen fod, og derfor sidder man tilbage og undrer sig over, hvad det egentlig er, Eminem vil verden.

Foruroligende aura

Når Eminem revser sine kritikere, går der mere automatreaktion end humor i den, og når han flekser sine rimmuskler, kan indholdet klinge hult. Eller pinligt. Med enkelte undtagelser.

På den stærkt omdiskuterede 'Darkness' får Eminem noget af sin foruroligende aura tilbage, når han smelter sin egen fortid som håbløs white trash med et pillemisbrug sammen med massemorderen Stephen Paddock, der skød og dræbte 59 mennesker under en countrykoncert i Las Vegas.

Her har Eminem en historie i stil med sin klassiske 'Stan' at fortælle – og en pointe: Massemorderen kommer ikke udefra, men indefra. Tilmed tager Eminem for en gangs skyld politisk stilling i videoen, der opfordrer til at stemme og sætte en stopper for masseskyderier. Der er endda en undskyldning for tidligere homofobiske udfald på 'No Regret'.

Inden man dog hænger en glorie på Eminem, bruger han kort efter masseskyderier i Orlando og Columbine til at slå sig selv for brystet med på 'Yah yah'.

Eminem holder på den måde stædigt fast i rollen som ham den utilpassede fra trailerparken i Detroit. Men han har samtidig svært ved *kun* at være den vrede hvide mands rapper i Trumps USA. Ikke mindst musikalsk. Der er stadig enkelte glimt af rockende stadionrap tilbage, men generelt læner Eminem sig mere over mod soulsamples end guitarrock.

Blandt albummets mere overraskende musikalske islæt og gæster hører Q-tip på den dancehall-smadrede 'Yah Yah' og at synke ned i loungesofaen til lyden af den småtrippende cali-soul i duetten med Anderson .Paak. Den drejning væk fra nogle af de gamle mønstre er med til at hæve 'Music to be Murdered By' til et højere niveau end de seneste rock-klodsede albums som f.eks. 'Revival'. Og midt i den ujævne affære kan Eminem stadig skabe direkte popforbindelser til hitlisten med et banger-omkvæd som den afdøde rapper Juice Wrld på netop 'Godzilla'. Og igen lokke hitgaranten Ed Sheeran med i studiet på den Slim Shady- og klubhoppende 'Those Kind of Nights'.

Rent kommercielt udeblev effekten ikke. Eminem gik direkte ind på den amerikanske hitliste med 'Music to be Murdered by'. For tiende album i træk. Det har ingen gjort før. Men han måtte gerne nøjes med en andenplads, hvis det betød, at han satte motormunden ned i halvt tempo og tog sig god tid til at fortælle bedre historier.

simon.lund@pol.dk